

KRAJSKÝ ÚŘAD
Pardubického kraje
odbor kultury, sportu a cestovního ruchu

Spisová zn.: SpKrÚ – 66983/2020 OKSCR OKPP

Číslo jednací: KrÚ – 93567/2020 OKSCR OKPP

Vyřizuje: Ing. Milan Mariánek, úsek památkové péče

Telefon: 466 026 169

E-mail: milan.marianek@pardubickykraj.cz

Datum: 18.12.2020

Národní kulturní památka Zámek s opevněním v Pardubicích – Studie vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce v č. p. 1.

R O Z H O D N U T Í

Účastník řízení:

Pardubický kraj, sídlo: Komenského náměstí 125, 532 11 Pardubice, zastoupený správcem nemovitosti: Východočeské muzeum v Pardubicích, sídlo: Zámek 2, 530 02 Pardubice

Krajský úřad Pardubického kraje, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče (dále jen příslušný orgán), obdržel dne 11.09.2020 žádost Východočeského muzea v Pardubicích, sídlo: Zámek 2, 530 02 Pardubice o vydání závazného stanoviska k záměru vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce v č. p. 1 zámku s opevněním v Pardubicích. V žádosti se navrhuje odstranění novodobého betonového stropu, stavba nového stropu a vestavba zavěšeného akustického podhledu ze sklocementu a akustické příčky v sále ve 3. NP. Odstranění novodobého betonového stropu v místnosti 1.22 ve 2. NP, nový strop s kruhovým otvorem pro nově navržené propojovací schodiště. Komunikační propojení společenského sálu a foyer ve 2. a 3 NP severního křídla zámku skleněným točitým schodištěm. Umístění šatny v přilehlých místnostech 1.25 a 1.24. Návrh na rozšíření stávajícího portálu v místnosti 1.22. Zřízení evakuačního výtahu ve 4 předložených půdorysných a hmotových variantách (varianta 1 – přístavba v exteriéru západního křídla v prostoru tzv. katova dvorku, varianta 2 – přístavba v exteriéru východního křídla z prostoru pávince, varianty 3 a 4 – rozšíření stávajícího výtahu v interiéru východního křídla, se změnou nivelety podlahy v chodbě 3.18). Vestavba WC do prostor historické místnosti s nástěnnými malbami 1.17, tvořená samonosnou konstrukcí z příček a skleněné předstěny.

Žádost obsahovala studii „Architektonická studie vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce“, kterou vypracovala společnost AI - DESIGN, s.r.o., Prof. Ing. akad. arch. Eva Jiříčná a Ing. arch. Petr Vágner, bez datace, dále doklady prokazující vlastnictví a oprávnění k zastupování právnické osoby.

Příslušný orgán k uvedené žádosti podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen památkový zákon), a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, vydává toto

z á v a z n é s t a n o v i s k o .

V souladu s ustanovením § 14 odst. 3 památkového zákona je **příprava předmětných prací** v rozsahu navrženém žadatelem z hlediska zájmů státní památkové péče **přípustná** za dodržení následujících podmínek:

1. Pro zamýšlenou realizaci evakuačního výtahu bude využit stávající výtah ve východním křídle, s možností příčného rozšíření. Nebude však realizováno zvednutí podlahy v komunikační chodbě ve 3.NP. Dle předložené studie jde o varianty 3 a 4. Je nepřípustné realizovat evakuační výtah při některé z fasád, jak navrhuje varianty 1 a 2.
2. Zřízení nových dveřních otvorů po stranách kamenného portálu v 2. NP mezi místnostmi 1.22 a 1.23 je možné pouze v případě, že v příčce budou doloženy historické průrazy. Existenci takových průrazů je nutno doložit provedením destruktivního průzkumu, který musí realizovat osoba s povolením Ministerstva kultury k restaurování nástěnných maleb nebo malířských uměleckých děl ve spolupráci se stavebním historikem. Termín realizace průzkumu bude oznámen příslušnému orgánu a Národnímu památkovému ústavu v předstihu minimálně 10 dnů. Průzkum musí zjistit přesný rozsah historických průrazů a nově navržené dveřní otvory mohou být provedeny jen v rozsahu zazdívek. Teprve na základě průzkumu bude navržen materiál a rozsah případného ostění nových dveřních otvorů.
3. Realizace vestavby WC v místnosti 1.17 bude možná pouze v případě, že v navazujících stupních projektové dokumentace bude doloženo takové technické řešení, které zajistí vhodné klimatické podmínky a mechanickou ochranu reliktů freskové výmalby, včetně zajištění provozního přístupu k freskám a vytvoření vhodných mikroklimatických podmínek pro jejich uchování (odvětrávání, prodění vzduchu, teplotu, vlhkost, mechanické poškození apod.). Tyto podmínky bude účastník řízení nebo projektant ve fázi přípravy konzultovat s pracovníkem Národního památkového ústavu – specialistou na restaurování fresek a s příslušným orgánem.

4. V dalším stupni projektové přípravy bude příslušnému orgánu předložen návrh k vydání nového závazného stanoviska k realizaci nových stropních konstrukcí mezi 2. a 3. NP a mezi 3. NP a krovem s ověřením vlivu na stávající historické konstrukce. Dřevěné prvky krovu zůstanou zachovány.
5. V průběhu dalších projekčních prací je nutno omezit zásahy do všech dochovaných historických konstrukcí a hodnotných prvků, které jsou definovány ve stavebně historickém průzkumu, jenž má účastník řízení k dispozici. V případech, kdy budou překrývány dochované nástěnné malby, je nutno podrobně předepsat technologii jejich dokumentace a ochrany. Tyto předpisy je nutno zpracovat ve spolupráci s restaurátorem s odpovídajícím povolením Ministerstva kultury.
6. V průběhu zpracování dalších stupňů projektové dokumentace zajistí účastník řízení průběžné konzultace mezi jejich autorem, příslušným orgánem a odbornou organizací státní památkové péče.

O d ů v o d n ě n í

Příslušný orgán státní památkové péče pro národní kulturní památky provedl řízení k žádosti Východočeského muzea v Pardubicích, sídlo: Zámek 2, 530 02 Pardubice, o vydání závazného stanoviska k záměru vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce v č. p. 1 zámku s opevněním v Pardubicích. Žádost obsahovala studii „Architektonická studie vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce“, kterou vypracovala společnost AI - DESIGN, s.r.o., Prof. Ing. akad. arch. Eva Jiříčná a Ing. arch. Petr Vágner, bez datace, dále doklady prokazující vlastnictví a oprávnění k zastupování právnické osoby. Tímto podáním došlo k zahájení správního řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád).

Zámek s opevněním v Pardubicích byl prohlášen národní kulturní památkou nařízením vlády ČR č. 50/2010 Sb., ze dne 08.02.2010, o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, s účinností od 01.07.2010. Je evidován v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 355.

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 památkového zákona bylo ve věci vydáno písemné vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Pardubicích (dále jen NPÚ) pod číslem jednacím NPÚ – 361/79660/2020, vypracované Mgr. Ivanou Panochovou, PhD. dne 30.10.2020. Ve vyjádření je konstatováno, že zamýšlené práce budou v souladu s veřejným zájmem ochrany kulturněhistorických hodnot v případě splnění čtyř stanovených podmínek.

Účastníku řízení byla v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu dána možnost vyjádřit se k podkladům pro závazné stanovisko; ten tuto možnost nevyužil.

Při posuzování žádosti příslušný orgán vycházel ze skutečnosti, že budova č. p. 1 je nejhodnotnější částí národní kulturní památky. Její kulturněhistorické hodnoty vyhodnotil

příslušný orgán zejména ze stavebně historického průzkumu vypracovaného F. R. Václavíkem, B. Šedou, K. Hovorkovou, J. Stráníkovou a J. Svobodovou v letech 2015 – 2016. Z něj vyplývají zejména historické, urbanistické, architektonické, umělecké a řemeslné hodnoty, které tvoří základní kostru památkových hodnot budovy, která je předmětem správního řízení. Řešené prostory 2. NP pocházejí z rozsáhlé pozdně gotické stavební aktivity Viléma z Pernštejna z let 1492 – 1520 a následných úprav jeho synů Vojtěcha a Jana z let 1520 – 1543. Řešené prostory 3. NP jsou výsledkem nástavby vzniklé stavební činností v době vlády Vojtěcha a Jana z Pernštejna v letech 1520 – 1543. Střešní konstrukce nad severním a východním křídlem jsou pozdně barokní z druhé poloviny 18. století. Vodorovné konstrukce stropů a podlah severního křídla jsou většinou novodobé z druhé poloviny 20. století s částečným využitím gotickorenesančních prvků z 16. století.

Na základě vyhodnocení výše uvedených podkladů a vlastní znalosti místní situace stanovil příslušný orgán podmínky, při jejichž dodržení je přípustné dále připravovat předmětný stavební záměr. Jednotlivé podmínky byly určeny z následujících důvodů.

Ad. 1 – Příslušný orgán v první řadě vážil mezi kladem navrženého řešení, který představuje obnovení společenské a reprezentační funkce prostor v severním křídle zámku, jež byly pro tento účel vystavěny již v průběhu 16. století, a ztrátami hmotné podstaty částí památky (pozdně gotické zdivo, části kleneb a dalších konstrukcí), které bude nutno v souvislosti se zřízením evakuačního výtahu odstranit. Navrhované varianty 1 a 2 pro umístění evakuačního výtahu v exteriéru objektu zámku považuje příslušný orgán za nepřijatelné z důvodu poškození vzhledové autenticity vizuálně exponovaných částí fasád a tím k poškození pohledových vazeb na jednu z nejhodnotnějších stavebních památek. Neméně důležitý je také stavební zásah do obvodových konstrukcí, při němž dojde k úbytku cenné historické matérie (okenní ostění, kamenné parapety). Příslušný orgán akceptuje požadavky na existenci požárních únikových tras včetně vystavění evakuačního výtahu. Tyto zásahy však musí minimalizovat negativní vlivy na vzhledovou a materiálovou autenticitu národní kulturní památky včetně minimalizování zásahů do historického půdorysného a prostorového členění interiéru. Proto je za nepřijatelné označeno také zvýšení podlahy o cca 1,2 m v místnosti 3.18. Navrhovaným zvýšením podlahy by došlo k zásadnímu porušení vnitřních prostorových a výškových vztahů v dotčené místnosti s komunikační funkcí, a tím k narušení proporčních vztahů mezi podlahou a stropem, mezi okenními a dveřními otvory, k narušení výškových vztahů s navazujícími místnostmi a k celkovému narušení vnímání historického členění dotčeného interiéru, který se má stát hojně navštěvovaným místem.

Zbývající podmínky stanovené ve výrokové části mají jeden společný cíl. Je jím ochrana dochovaných historicky cenných konstrukcí. Příslušný orgán si je vědom toho, že část konstrukcí a povrchů (zejména stropy a podlahy) jsou novodobé a nejsou nositeli památkových hodnot. Navíc jejich estetická úroveň je velmi nízká. Protože se původní vzhled historických konstrukcí a povrchů nedochoval, není požadována rekonstrukce do historické podoby, ale je zde dána volnost současné architektonické tvorby, která však musí mít vysokou úroveň, protože, s ohledem na osoby stavebníků lze důvodně předpokládat, že architektonická a umělecká úroveň tohoto prostoru v 16. století patřila mezi špičkové realizace v evropském kontextu.

Ad. 2 – Prostor 2. NP severního křídla zámku tvoří nesmírně rozlehlý pozdně gotický sál z 15. století. Tento sál byl na počátku 16. století adaptován pro reprezentační účely

příslušníků jedné z nejvýše postavených rodin v českých zemích. Při této adaptaci byla vystavěna příčka, která rozdělila sál na dvě menší prostory, a částečně dochovaný trámový malovaný strop. Samotná příčka je svým rozměrem velmi unikátním stavebním počinem dané doby. V příčce umístěný kamenný portál je zcela jedinečným uměleckořemeslným prvkem, protože jde pravděpodobně o jediný oboustranný portál na současném území České republiky. Renesančních portálů je v českých historických stavbách dochováno mnoho, ale všechny jsou opatřeny kamenickou výzdobou pouze z jedné strany. Proto je tento prvek zcela unikátní. Z důvodu unikátnosti této konstrukce je vysloven požadavek, který má zabránit destrukci unikátní stavební matérie, proto se připouští možnost případného otevření dalšího průchodu jen v místě již dříve proraženém. Zjištění, zda v minulosti již byl v této příčce otvor proražen, musí být provedeno profesionálními odborníky, aby nedošlo ke vzniku nevratných škod.

Ad. 3 – Jednou ze zásadních památkových hodnot, pro kterou byl pardubický zámek prohlášen za národní kulturní památku, je dochování cenných, většinou renesančních, nástěnných maleb. Právě v místnosti 1.17 je jich dochováno velké množství. Připuštění realizace WC v takto hodnotné místnosti je podmiňováno velmi důkladnou přípravou technického řešení, které zajistí trvalé uchování maleb bez negativních vlivů klimatu.

Ad. 4 – 6 – Zbývající podmínky mají za účel zajištění ochrany materiálových hodnot této významné národní kulturní památky.

Příslušný orgán v průběhu správního řízení posuzoval žádost z hlediska jejího souladu s platnými právními předpisy. Při vyhotovení závazného stanoviska vycházel z předložené žádosti a její přílohy, písemného vyjádření NPÚ, stavebně historického průzkumu budovy č. p. 1 a znalosti místních poměrů. Na základě vyhodnocení podkladů a výše popsanych úvah dospěl k závěru, že další příprava prací je přípustná při dodržení stanovených podmínek.

P o u č e n í o o d v o l á n í

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle §§ 81 až 83 správního řádu odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení k Ministerstvu kultury České republiky, a to podáním učiněným u Krajského úřadu Pardubického kraje, oddělení kultury a památkové péče.

OTISK ÚŘEDNÍHO RAZÍTKA

Mgr. Milan Novák
vedoucí odboru

Na vědomí:
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích